

## SINAV KÂĞIDI

Öğrencinin Adı ve Soyadı : ..... Numarası : .....

|                                                                                                                                                                     |                              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|
| <b>Dersin Kodu ve Adı</b> : Tahkim Hukuku                                                                                                                           | <b>Tarih:</b> 23 / 06 / 2025 |
| <b>Öğretim Elemanı</b> : Dr. Öğr. Üyesi Fatih Serbest                                                                                                               |                              |
| <b>Sınav Türü</b> : Ara Sınav <input type="checkbox"/> Final Sınavı <input checked="" type="checkbox"/> Bütünleme Sınavı <input type="checkbox"/> Diğer: Kısa Sınav |                              |
| <b>Değerlendirme Sonucu</b> : Rakamla: ..... Yazıyla:.....                                                                                                          |                              |

### SINAV YÖNERGESİ

Sınav süresi 1 saattir. Her soru 25 puan değerindedir. Üzerinde not, sınava yönelik açıklama ve/veya bilgi bulunan materyaller dahil her türlü konvansiyon metninin kullanılması yasaktır. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Üniversitesi Sınav Yönergesi uygulama alanına sahiptir. Başarılar Dilerim.

#### OLAY 1:

FİTSÜT Süt Ürünleri Gıda Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti. ("FİTSÜT"), coğrafi işaretli yöresel süt ürünleri üretimi yapan bir KOBİ'dir. Oscar Büyük Perakende Gıda A.Ş. ("Oscar") ise Türkiye çapında faaliyet gösteren bir perakende market zinciridir. Taraflar, 23 Haziran 2019 tarihinde "Ürün Tedarik Sözleşmesi" imzalamış; bu sözleşme uyarınca FİTSÜT, Oscar'a aylık en az 1.000 kg manda yoğurdu tedarik etmeyi, Oscar ise teslimden itibaren 90 gün içinde ödeme yapmayı taahhüt etmiştir.

Taraflar sözleşmenin 10. maddesinde **aşağıdaki tahkim şartını** kabul etmişlerdir:

*"İşbu sözleşmeden doğacak her türlü uyuşmazlık İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC) nezdinde, İstanbul Tahkim Merkezi Tahkim Kuralları uyarınca, önce arabuluculuk yoluyla çözülmeye çalışılacak; arabuluculukta anlaşma sağlanamaması hâlinde ise uyuşmazlık, üç hakemden oluşan bir hakem heyeti tarafından nihai olarak çözümlenecektir. Tahkim yeri İstanbul'dur. Taraflar tahkim yargılamasının gizli yürütülmesini kabul eder."*

FİTSÜT, Oscar'ın ödemeleri sürekli geciktirmesi üzerine sözleşmeyi haklı nedenle feshetmiş ve Oscar'a gönderdiği noter ihtarnamesiyle, elindeki ürünleri ve FİTSÜT'e ait taşınabilir soğuk hava dolabını 7 gün içinde iade etmesini talep etmiştir. Ancak Oscar bu ürünleri iade etmemiştir.

Bu sırada Oscar, FİTSÜT'ten fatura talep ederek 35.000 kg ürünü satmış, ancak ödemeyi gerçekleştirmemiştir. Bir hafta sonra bu ürünlerin ve soğuk hava dolabının bulunduğu üçüncü kişiye ait depoda yangın çıkmış ve kalan ürünler ile dolap tamamen zayi olmuştur.

FİTSÜT, Oscar'a karşı toplamda:

- 1.120.000 TL (satılan ürünler),
- 3.360.000 TL (yangında zayi olan ürünler),
- 5.000.000 TL (soğuk hava dolabı),
- 630.000 TL (organizasyon şirketine yapılamayan satış nedeniyle kâr kaybı)

tutarlarında taleple **ilamsız takip başlatmış**, Oscar itiraz etmiştir. Bunun üzerine FİTSÜT, ISTAC nezdinde **itirazın iptali ve icra inkâr tazminatı** talepli tahkim başvurusu yapmıştır.

Oscar ise tahkim yargılamasında şu **itirazları** ileri sürmüştür:

## SINAV KÂĞIDI

1. Sözleşmede tahkim şartı bulunmakla birlikte, sözleşmeyi imzalayan kendi temsilcisinin özel tahkim yetkisi olmadığını ve bu nedenle **tahkim şartının geçersiz olduğunu**,
2. Tahkim şartında yer alan “önce arabuluculuk” kuralına rağmen **kâr kaybı talebinin arabuluculukta gündeme getirilmediğini**, bu sebeple **hakem heyetinin bu talep yönünden yetkisiz olduğunu**,
3. **İcra inkâr tazminatı talebinin**, kamu düzenine ilişkin olması nedeniyle **tahkime elverişli olmadığını** iddia etmiştir.

### SORULAR:

Aşağıdaki soruları, olayda yer alan bilgi ve iddialar çerçevesinde, **Türk Hukuku ve ISTAC Tahkim Kuralları** ışığında değerlendiriniz.

1. Taraflar arasında geçerli bir tahkim şartı bulunduğu kabul edilse dahi, sözleşmede imzası bulunan kişinin özel tahkim yetkisi olmaması halinde hakem heyetinin yetkisi ne olacaktır? Bu durum tahkim şartının geçerliliğini nasıl etkiler? (25 puan)
2. Tarafların tahkim şartında “önce arabuluculuk” yolunun tüketilmesini açıkça kararlaştırmış olmalarının hukuki etkisini açıklayınız. Arabuluculuk aşamasında ileri sürülmeyen bir talep (örneğin kâr kaybı) tahkimde ileri sürülebilir mi? (25 puan)
3. İcra inkâr tazminatı talebinin tahkime elverişli olup olmadığını tartışınız. Bu tür bir taleple hakem heyeti karar verebilir mi? (25 puan)

### METİN SORUSU: (25 Puan)

4. Tahkim yargılamasında süre kavramı, uyuşmazlığın makul sürede çözülmesi ve tahkimin yargılamaya alternatif bir yol olarak etkinliğini koruyabilmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Bu çerçevede, tahkim süresi kavramını:

1. **4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu (MTK)** ve
2. **6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK)**

açısından karşılaştırarak açıklayınız.

Aşağıdaki noktaları özellikle değerlendirmeniz beklenmektedir:

- Tahkim süresinin başlangıcı nasıl belirlenir?
- Tahkim süresi ne kadardır ve uzatılabilir mi?
- Sürenin geçmesi halinde ne olur?
- Taraf iradesinin bu sürelerle etkisi nedir?
- Kamu düzeni veya hakem yetkisinin düşmesi gibi sonuçlar doğar mı?

Karşılaştırmalı analiz yapınız ve somut örneklerle desteklemeniz halinde ek puan verilecektir.

## SINAV KÂĞIDI

### CEVAPLAR

#### SORU 1

1. Sözleşmede yer alan tahkim şartının, yetkisiz temsilci tarafından imzalanması halinde geçerliliği ve hakem heyetinin yetkisi.

#### Beklenen Cevap Unsurları:

##### Tahkim anlaşmasının bağımsızlığı:

- Tahkim şartı, esas sözleşmeden bağımsız bir uyuşmazlık çözüm anlaşmasıdır (HMK m. 4, 5 ve 407 vd.; ISTAC K. m. 7).
- Sözleşme geçersiz olsa dahi tahkim şartı geçerli olabilir ("separability" ilkesi).

##### Temsilcinin özel yetkisi:

- HMK m. 74 gereğince, bir kişinin tahkim anlaşması imzalayabilmesi için **özel yetkili** olması gerekir.
- Şirket temsilcisi (örn. yönetim kurulu üyesi) bu yetkiye sahip değilse, tahkim şartı o şirket açısından **bağlayıcı değildir**.
- Gökser Yıldırım'ın özel tahkim yetkisi bulunmadığı savunması, sözleşmeye taraf şirket açısından tahkim şartını geçersiz kılabilir.

##### Yetki itirazı ve ISTAC kuralları:

- ISTAC Tahkim Kuralları m. 9 gereği, **hakem heyeti kendi yetkisi hakkında karar verme yetkisine sahiptir** (kompetenz-kompetenz ilkesi).
- Yetki itirazı **tahkim cevabında açık ve gerekçeli olarak süresinde ileri sürülmelidir** (ISTAC m. 8/2-d).
- Davalı süresinde yetki itirazında bulunmuşsa, hakem heyeti bu itirazı **ön sorun** olarak değerlendirir.

##### Zımnî kabul ihtimali:

- Eğer davalı, tahkim yargılamasına **esaslı olarak katılmışsa** (örneğin hakem seçmişse), bu durum **zımnî tahkim kabulü** olarak değerlendirilebilir.
- Bu, yetki itirazının geçersiz kalmasına neden olabilir.

##### Puanlama Rubriği:

| Unsur                                                 | Açıklama                         | Puan |
|-------------------------------------------------------|----------------------------------|------|
| Tahkim şartının bağımsızlığı                          | Separability ilkesi, temel tanım | 5    |
| HMK m.74 çerçevesinde özel yetki gerekliliği          | Temsil yetkisi vurgusu           | 10   |
| ISTAC Kuralları'na göre yetki itirazı değerlendirmesi | Süre, şekil, sonuç               | 5    |
| Zımnî kabul olasılığı                                 | Yetki kaybı ihtimali             | 5    |

## SINAV KÂĞIDI

### SORU 2

2. “Önce arabuluculuk” şartı, özellikle kâr kaybı talebi açısından tahkime başvuru ön koşulu mudur?

**Beklenen Cevap Unsurları:**

**Çok kademeli uyuşmazlık çözüm şartı:**

- Taraflar sözleşmede, uyuşmazlığın önce arabuluculuk sonra tahkim ile çözülmesini kararlaştırmış.
- Bu tür hükümler çok kademeli çözüm şartlarıdır ve açıkça zorunlu tutulmuşsa bağlayıcıdır.

**Bağlayıcılık ve ifa zorunluluğu:**

- Ön koşul olarak düzenlenmişse, **önce arabuluculuğa başvurmadan tahkime gidilemez** (Yargıtay 15. HD kararları).
- **Her bir talep bakımından ayrı ayrı değerlendirilir.** Yani sadece bazı talepler arabuluculukta görüşülmüşse, diğerleri için bu şart gerçekleşmemiş sayılır.

**Olay özelinde durum:**

- Olayda FİTSÜT, **kar kaybı talebini arabuluculuk aşamasında ileri sürmemiştir.**
- Bu nedenle bu talep yönünden tahkime başvuru **usulden reddedilebilir.**

**Hakem heyetinin değerlendirme yetkisi:**

- Hakem heyeti, tahkim şartına göre usulü inceleyip, bu talep yönünden **yetkisizlik kararı** verebilir (ISTAC m. 9/1).

**Alternatif görüş:**

- Bazı yaklaşımlara göre bu tür ön koşullar "usuli nezaket" olarak değerlendirilebilir, zorunlu değilse esasa girilebilir.

**Puanlama Rubriği:**

| Unsur                                            | Açıklama                         | Puan |
|--------------------------------------------------|----------------------------------|------|
| Çok kademeli çözüm şartının tanımı               | Arbuluculuk-tahkim sıralaması    | 5    |
| Arbuluculuğun her bir talep için ön koşul olduğu | Kar kaybı özelinde değerlendirme | 10   |
| Hakem heyetinin yetkisizlik kararı verebilmesi   | ISTAC çerçevesi                  | 5    |
| Alternatif içtihatlarla değinme (varsa)          | Dengeleyici görüş                | 5    |

## SINAV KÂĞIDI

### SORU 3

#### 3. İcra inkâr tazminatı tahkime elverişli midir?

##### Beklenen Cevap Unsurları:

##### Tahkime elverişlilik genel kuralı:

- HMK m. 408: Tahkime elverişlilik, sadece tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği konularla sınırlıdır.

##### İcra inkâr tazminatı nedir?:

- 2004 sayılı İİK m. 67'ye göre, haksız itiraz halinde alacaklının talebiyle, borçlu hakkında %20'ye kadar tazminata hükmedilir.

##### Kamu düzeni boyutu:

- Tazminat, yaptırım niteliği taşıdığı için bazı görüşlere göre “kamu düzenine” ilişkindir ve tahkime elverişli değildir.

##### Hakim görüş (özellikle ISTAC pratiği):

- Eğer asıl alacak tahkime konu olabiliyorsa, **ona bağlı olarak icra inkâr tazminatı da tahkime konu olabilir.**
- Tahkime elverişli kabul edilmesi için:
  - İlamsız takip tahkime elverişli özel hukuk ilişkisine dayanmalı,
  - Haksız itiraz varsa ve bu tahkimde ispatlanabiliyorsa.

##### Hakem kararının infazı:

- Hakem kararı, mahkeme kararı gibi icra edilebildiğinden, tazminat hükmü de infaza elverişli olabilir.

##### Puanlama Rubriği:

| Unsur                                     | Açıklama          | Puan |
|-------------------------------------------|-------------------|------|
| HMK m.408 çerçevesinde elverişlilik       | Temel ilke        | 5    |
| İİK m.67 tazminatının mahiyeti            | Açıklama ve sınır | 5    |
| Tahkime elverişli olduğu yönündeki görüş  | Hakim içtihat     | 10   |
| Alternatif görüş (kamu düzeni dışı görüş) | Kapsayıcılık      | 5    |

## SINAV KÂĞIDI

### **METİN SORUSU CEVABI:**

#### **1. Tahkim süresinin başlangıcı**

##### **Beklenen Açıklama:**

- **MTK m.10/1:** Tahkim süresi, hakem veya hakem kurulunun seçildiği tarihten itibaren başlar.
- **HMK m.427/1:** HMK tahkiminde de hakem veya heyetin seçildiği tarihten itibaren başlar.
- Her iki sistemde de dava açılması (talep) değil, hakem/heyetin oluşumu esas alınır.

**Puan: 3**

#### **2. Tahkim süresinin süresi ve uzatılması**

##### **Beklenen Açıklama:**

- **MTK m.10/1:** Tahkim süresi **1 yıldır**. Taraflarca aksine kararlaştırılmadıkça bu süre geçerlidir.
- **MTK m.10/2:** Taraflar anlaşırse süre uzatılabilir; anlaşamazlarsa **mahkeme** (mahallî asliye hukuk mahkemesi) süreyi uzatabilir.
- **HMK m.427/1:** HMK'ya göre tahkim süresi de **1 yıldır**; ancak bu süre **taraflarca serbestçe** belirlenebilir.
- **HMK m.427/2:** Süre dolmadan tarafların anlaşması veya **mahkeme kararıyla** uzatma mümkündür.

##### **Fark:**

Her iki sistemde süre 1 yıl olmakla birlikte, **MTK'da milletlerarası unsur bulunması nedeniyle süre uzatımında yetkili mahkeme uygulaması daha sıkı denetime tabi olabilir.**

**Puan: 6**

#### **3. Sürenin sona ermesi ve sonuçları**

##### **Beklenen Açıklama:**

- **MTK m.10/3:** Süre içinde karar verilmezse hakem/heyetin yetkisi kendiliğinden sona erer.
- Ancak bu durum, tahkim şartını veya davanın yeniden tahkim yoluyla açılmasını engellemez.
- Taraflar tekrar tahkim süreci başlatabilirler.
- Aynı kural **HMK m.427/3'te** de aynen benimsenmiştir.

##### **Ortak Sonuç:**

- **Süre dolarsa tahkim sona erer, ama taraflar yeniden tahkime başvurabilir.**
- **Mahkeme tarafından yapılacak yargılama söz konusu değildir**, süre sadece tahkimi bağlar.

**Puan: 5**

#### **4. Taraf iradesinin etkisi**

##### **Beklenen Açıklama:**

- Her iki kanun da süre konusunda taraflara geniş takdir yetkisi tanır.
- Taraflar isterlerse tahkim süresini baştan farklı kararlaştırabilir, isterlerse süresi içinde **yazılı anlaşmayla** uzatabilir.
- Bu, tahkimde **irtibatsal (party autonomy)** ilkesinin tipik bir yansımasıdır.

**Puan: 3**

## SINAV KÂĞIDI

### 5. Tahkim süresi – kamu düzeni etkisi var mı?

#### Beklenen Açıklama:

- Tahkim süresi **emredici nitelikte değildir**, taraf iradesiyle şekillendirilebilir.
- Ancak sürenin dolmuş olması durumunda hakem karar verirse, bu **yetki aşımıdır** ve kararın iptali sonucunu doğurur (MTK m.15 / HMK m.439).
- Bu durum, kamu düzenine açık bir aykırılık sayılmaz ama **hakem yetkisinin sınırlarına dair teknik bir ihlaldir**.

**Puan: 4**

### 6. Mukayeseli değerlendirme ve örnekler

#### Beklenen Açıklama:

- Öğrenci, her iki düzenlemenin benzerliğini (1 yıl süre, uzatım yetkisi, sürenin dolmasıyla yetkinin sona ermesi)
- ve farklılıklarını (uygulama alanı: milletlerarası vs. yerli tahkim, mahkeme denetiminin yoğunluğu, uygulama pratiği) örneklerle belirtmişse ek puan verilir.

**Puan: 4 (bonus içindir; temel maddelere değinmemişse verilmez)**

### PUANLAMA ÖZETİ:

| Konu Başlığı              | Puan      |
|---------------------------|-----------|
| Sürenin başlangıcı        | 3         |
| Sürenin süresi ve uzatımı | 6         |
| Süre geçerse ne olur?     | 5         |
| Taraf iradesi             | 3         |
| Kamu düzeni bağlantısı    | 4         |
| Mukayeseli analiz / örnek | 4         |
| <b>TOPLAM</b>             | <b>25</b> |